

Posudek diplomové práce

Eliška Rejnová Rubková

Obydlí v předzemědělských společnostech

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou
Praha 2007
116 stran

Předložená diplomová práce se zabývá souhrnně vývojem obytných staveb v období paleolitu a mezolitu. Přehledně charakterizuje vývoj životního prostředí i lovecko-sběračských kultur pleistocénu, otázku definice obydlí a historii bádání o jeho nejstarších vývojových fázích. Ty pak dokládá výčtem a popisem vybraných významnějších nálezů u nás i v zahraničí. V závěrečné hodnotící části provádí srovnání obytné plochy popisovaných objektů v rámci jednotlivých fází vývoje, správně probíraných odděleně (paleolit nejstarší a starší, střední, mladší, paleolit pozdní a mezolit) a z výsledků tohoto srovnání vyvozuje závěry pro vývoj obytné plochy v paleolitu a mezolitu.

Je možno kladně hodnotit, že se autorka nepokoušela o kompletní zmapování současného stavu poznání paleolitických a mezolitických obydlí, který dnes zahrnuje stovky lokalit, vyžadujících navíc individuální kritický přístup. Na druhé straně lze litovat, že kritéria výběru vzorků nebyla definována a že tento výběr zahrnuje i objekty sporné až velmi sporné, na jejichž zpochybnění až odmítnutí v literatuře autorka nereaguje (z paleolitických např. domnělé obrovské stavby v Kostěnkách I či Avdějevu, z mezolitických např. Putim I), stejně jako celé lokality interpretačně nikoli jednoduché (např. Tågerup); stranou ponechává např. dosti zásadní otázku, nakolik je možné ztotožňovat plošný rozsah nálezů industrie s obvodem obytné stavby. Popis v některých případech reflektuje odlišné názory, ale prakticky nikde nevyjadřuje vlastní stanovisko, ač kritický přístup k informacím tak rozdílné spolehlivosti by byl prospěšný.

Účelné také bylo, že se autorka v rozsáhlém komplexu problematiky nejstarších obydlí soustředila na sledování vybraného kritéria, jímž je obytná plocha (a v souvislosti s ní zásadně důležitá přítomnost resp. poloha ohniště). Není to úkol snadný, protože hodnota sebraných údajů je v tomto, jako i v jiných směrech problematiky velmi nevyvážená a vyžaduje individuální kritický přístup podle předem daných zásad, aby alespoň metodika zpracování byla jednotná. Jinak nutně dochází v celé řadě archeologických prací ke známému fenoménu přesných čísel z nepřesných podkladů. Přesto lze říci, že autorka postihla základní rysy vývoje obytné plochy podle možností daných úzkým výběrem vzorků. Graficky tyto výsledky názorně předvedla, opět v uvedených fázích kulturního vývoje, přičemž správně odděluje objekty pod převisy a v jeskyních, které nelze zahrnovat do statistického zpracování objektů z otevřených sídlišť. (Na druhé straně je sporné, zda lze při vyhodnocení plošných poměrů ponechat stranou např. typologii obytných staveb

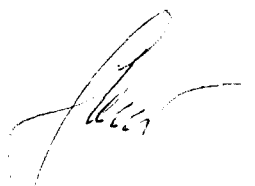
nebo – ovšem složitější – otázky jejich spojení s určitým účelem nebo sezónou, čehož si autorka všímá spíše náhodně a nesystematicky. Grafy pro jednotlivé fáze předzemědělského vývoje dobře pomohly vyjavit jak průměrné rysy, tak anomalie, k nimž se autorka někde dokáže vyjádřit kriticky (Terra Amata), jindy je prostě přejímá (Kostěnki I, Avdějevo).

Soupis literatury je poměrně bohatý, cenný je hlavně zachycením části novější produkce, nezaznamenané staršími pracemi na toto téma, bohužel u popisů částí lokalit je patrné, že autorka čerpala spíše z druhotných zpracování než z původních publikovaných zpráv; to se týká zejména lokalit ruských resp. ukrajinských.

Z hlediska ryze technického, které ovšem nesouvisí s podstatou práce, nepotěší čtenáře této práce nadprůměrné množství chyb v osobních a místních jménech při popisech i citacích literatury (seznam literatury je vůbec nápadný přemírou jazykových chyb, z nichž ty, které se objeví jen jednou, lze jistě považovat za překlepy). Zvláště výrazný je tento jev u popisů ruských lokalit, kde transkripce jmen a překlady některých pojmů nutně budí dojem, že popisy jsou čerpány z anglické literatury, aniž by autorka citované ruské práce v originále viděla. Z jiných regionů zaujme lokace dánského Holmegaardu na Nový Zéland (s. 91), opět jeden z důsledků mechanické recepce anglicky psané literatury.

Nehledě na tyto problémy, které lze jistě odstranit, považuji předloženou práci za doklad seriózního přístupu k problematice a snahy uchopit ji z dosud jen málo sledovaného aspektu. Pokud se autorka bude tomuto tématu i dále věnovat, stálo by ovšem za úvahu vycházet z podstatně rozsáhlejšího fondu dat a uplatnit přitom diferencovaný kritický přístup pokud možno na základě primárních publikačních pramenů. Nehledě na to konstatuji, že předloženou práci je možno přijmout k obhajobě jako diplomní v magisterském studiu.

Praha, 16. 5. 2007

PhDr. Karel Sklenář, DrSc.